

ΑΣΠΑΙΤΕ
ΤΜΗΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ Ι
ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

ΜΑΡΙΑ ΓΕΩΡΓΑΚΑΛΟΥ

Ο MacFadden (1998) αναφέρει ότι οι ψυχολόγοι, για παράδειγμα, έχουν ως πρωταρχικό στόχο να καταλάβουν τις διαδικασίες και τα στοιχεία που οδηγούν στη λήψη αποφάσεων και ειδικότερα με ποιο τρόπο αυτές σχηματίζονται και τροποποιούνται. Αντίθετα, οι οικονομολόγοι έχουν πρωταρχικό στόχο να αντιληφθούν και να απεικονίσουν τη σχέση μεταξύ των εισροών και των εκροών ενός συστήματος. Έτσι οι ασχολούμενοι με τα οικονομικά μαθήματα δεν αντιλαμβάνονται συνήθως τη μάθηση ως μια ενεργητική πράξη της ανθρώπινης συμπεριφοράς, αλλά η μάθηση των εκπαιδευομένων εμφανίζεται ως ένας μηχανισμός που συλλέγει παθητικά και αφομοιώνει πληροφορίες στο πλαίσιο μια απλής διαδικασίας υιοθέτησης περιβαλλοντικών δεδομένων. Κατά τη διαδικασία αυτή υπονοείται, επίσης, ότι η μάθηση είναι τέλεια και πλήρης. Ο χαρακτηρισμός «τέλεια» αναφέρεται στο ότι η μάθηση είναι πάντα σε συμφωνία με το περιβάλλον ενώ ο χαρακτηρισμός «πλήρης» αναφέρεται στο ότι ο εκπαιδευόμενος υποτίθεται ότι είναι ικανός να μάθει οτιδήποτε του είναι αναγκαίο ανάλογα και με τις συγκεκριμένες συνθήκες που θα συναντήσει.

Αυτή η «παθητική» μορφή μάθησης σίγουρα δεν συνεισφέρει στη δραστηριότητα ενός ασχολουμένου με τα οικονομικά, καθόσον δεν τον βοηθά να είναι συνεχώς σε επαφή με την κοινωνική συμπεριφορά, πράγμα που θα τον βοηθήσει να κάνει και προβλέψεις σε νέα οικονομικά δεδομένα και καταστάσεις. Τα οικονομικά μαθήματα απαιτούν μια στρατηγική συμμετοχικής ενεργού μάθησης από τους συμμετέχοντες.

Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να υλοποιούνται μια σειρά εκπαιδευτικές δραστηριότητες μέσω συγκεκριμένων εκπαιδευτικών τεχνικών, όπως αυτές που αναλύθηκαν πιο πάνω, για την καλύτερη δυνατή επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων. Σε κάθε περίπτωση, τέτοιου είδους δραστηριότητες ενεργητικής μάθησης πρέπει να ακολουθούνται από μια όσο γίνεται πιο ενδεδειγμένη συζήτηση σχετικά με το τι είδους δεξιότητες και γνώσεις αποκτήθηκαν μέσα από αυτήν τη διαδικασία, καθώς και τι είδους αξίες καλλιεργούνται ή όχι μέσα στους χώρους, όπου έλαβε χώρα η «μάθηση μέσα από τη δράση». Εδώ έχει μεγάλη σημασία η ικανότητα του εκπαιδευτικού να βρίσκει και να κάνει εύστοχες ερωτήσεις. Αυτός ο τελευταίος παράγοντας είναι ίσως ο κρίσιμότερος για την επιτυχία της μεθόδου (Iozzi, 1989). Ο άριστος ρόλος του καθηγητή είναι αυτός ενός διαμεσολαβητή-διευκολυντή (Dewey, 1938), που κατευθύνει τον μαθητή σε ένα περιβάλλον «μαθαίνω κάνοντας», το οποίο βασίζεται στην εμπειρία που συντελείται στην ενεργή συμμετοχή των μαθητών στον πραγματικό κόσμο με την επίλυση προσωπικών προβλημάτων-καταστάσεων και στην αξιοποίηση των δεδομένων της θεωρίας. Ο Clow από το 1899 συμπέρανε ότι τα οικονομικά μπορούν να γίνουν αντικείμενο σπουδής επιτυχώς στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αν διδαχθούν από καλά προετοιμασμένους και εξειδικευμένους δασκάλους και επιθυμούσε τη γρήγορη εισαγωγή τους στα γυμνάσια.

Ένα σημαντικό ερώτημα, το οποίο τίθεται στη βιβλιογραφία, είναι η σωστή ηλικία στην οποία τα παιδιά μαθησιακά θα μπορούν να παρακολουθήσουν μαθήματα οικονομικής εκπαίδευσης. Φαίνεται ότι ιδιαίτερα αποτελεσματική βαθμίδα εκπαίδευσης για την επίτευξη των στόχων τέτοιων μαθημάτων είναι η δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δηλαδή η βαθμίδα εκπαίδευσης, την οποία τα παιδιά ξεκινούν να παρακολουθούν έχοντας συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας τους (Kaufman Center Staff, 2000).

Οι σοβαρότεροι λόγοι για τους οποίους
προκρίνεται η ηλικία μετά τα δώδεκα για να
εισαχθεί η διδασκαλία της
επιχειρηματικότητας (1)

α) Το πρόγραμμα σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχει μια σειρά μαθημάτων από πολλούς θεματικούς τομείς που επιτρέπουν στα παιδιά να κατανοήσουν την έννοια του οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος, στο πλαίσιο του οποίου εντάσσεται η έννοια της επιχείρησης και της οικονομίας (Best Procedure on Education and Training for Entrepreneurship in Europe, Final Report, European Commission 2002).

β) Έχει παρατηρηθεί ότι από αυτή την ηλικία και μετά τα παιδιά εκφράζουν ανησυχίες για τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό και γενικότερα αρχίζουν να βλέπουν ως επαγγελματική επιλογή την απασχόληση σε επιχειρήσεις.

γ) Πολλά από τα παιδιά σε αυτή την ηλικία αρχίζουν να εξοικειώνονται με την έννοια της οικονομίας και της επιχείρησης, δουλεύοντας με μερική απασχόληση είτε στην οικογενειακή επιχείρηση είτε το καλοκαίρι εποχικά για «χαρτζιλίκι» (Charney –Liebecap 2000).

Οι σοβαρότεροι λόγοι για τους οποίους προκρίνεται η ηλικία μετά τα δώδεκα για να εισαχθεί η διδασκαλία της επιχειρηματικότητας (2)

δ) Λόγω των παραπάνω μπορούν να συμμετάσχουν και να αξιοποιήσουν σε παράπλευρες δράσεις που ενισχύουν την οικονομική εκπαίδευση, όπως Διαγωνισμούς Επιχειρηματικού Σχεδίου (Business Plan Competitions), Παιχνίδια με Εικονικές Επιχειρήσεις (Virtual Market Games), Επισκέψεις σε Επιχειρήσεις, συνδυάζοντας τα θεωρητικά μαθήματα στην τάξη με πρακτικές γνώσεις και εικόνες από το επιχειρηματικό περιβάλλον (Levie 2000).

Υπάρχουν προσεγγίσεις, οι οποίες προτείνουν την εισαγωγή μαθημάτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπου τα παιδιά βρίσκονται στην ηλικία των 8-11 ετών. Με βάση την υπάρχουσα βιβλιογραφία, θα πρέπει να τονιστεί ότι χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή η προώθηση οικονομικών εννοιών σε αυτές τις ηλικίες. Τα παιδιά αρέσκονται να παίζουν ρόλους και όχι να αναλαμβάνουν ευθύνες. Συνεπώς η όποια προσέγγιση θα πρέπει να περιλαμβάνει δραστηριότητες ενεργού συμμετοχής των παιδιών στο πλαίσιο ενός παιχνιδιού (Levie 2000).

Τα στοιχεία που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για τη μάθηση και τους εκπαιδευόμενους σε ένα μάθημα οικονομικών

1. Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να θεωρηθούν ως δημιουργοί της γνώσης στο πλαίσιο μιας συνεχούς διαδικασίας μάθησης.
2. Η μάθηση δεν μπορεί να είναι μια μηχανιστική διαδικασία υιοθέτησης των σχετικών πληροφοριών.
3. Η μάθηση είναι μια ενεργητική ατομική, αλλά και κοινωνική διαδικασία που πραγματοποιείται λόγω της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στον εκπαιδευόμενο και το κοινωνικό περιβάλλον.
4. Η μάθηση είναι μια ανταλλαγή μεταξύ γνωστικών διαδικασιών και συναισθημάτων.

οι στόχοι του προγράμματος διδασκαλίας των οικονομικών μαθημάτων

- A) Η μετάδοση γνώσεων στους μαθητές που αφορούν έννοιες, αρχές καθώς και την αξιωματική θεμελίωση των οικονομικών επιστημών. Οι μαθητές, επίσης, θα πρέπει να έχουν μάθει να συσχετίζουν αυτές τις έννοιες μεταξύ τους, καθώς και να τις εφαρμόζουν σε πραγματικά προβλήματα.
- B) Η εφαρμογή από τους μαθητές κατάλληλων διαδικασιών για να επιλύουν προβλήματα, τον έλεγχο των υποθέσεων τους κατά την επίλυση ενός προβλήματος και γενικά την καλλιέργεια κατά τη διαδικασία του μαθήματος της επιστημονικής διαδικασίας.
- Γ) Η ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με τις οικονομικές επιστήμες στο πλαίσιο της συνεργατικής μάθησης για την επίλυση προβλημάτων.
- Δ) Η ανάπτυξη της έννοιας του δημοκρατικού και ενεργού Ευρωπαίου πολίτη.
- Ε) Η εμπλοκή των μαθητών σε διαδικασίες που αφορούν αυθεντικά προβλήματα μάθησης μέσα από την καθημερινή ζωή καθώς και τη χρήση των οικονομικών εννοιών σε περιπτώσεις μελέτης (case studies).